WIKIPEDIA

Spaans

in Wikipedia, die vrye ensiklopedie

Hierdie artikel handel oor die taal. Vir die etniese groep, sien Spanjaarde.

Spaans (*español*, [espaˈɲol], luister (hulp·inligting)) of **Kastiliaans** (*castellano*, [kasteˈʎano] luister (hulp·inligting)), van 'Kastilië', is 'n Romaanse taal en die derde grootste taal van die wêreld naas Engels en Chinees. Spaans word deur meer as 500 miljoen mense gepraat. Die meeste daarvan woon in Latyns-Amerika.

Chronologiese kaart van die taalkundige evolusie in Suidwes-Europa tussen 1000 en 2000

Die Spaanse standaardtaal ontstaan in die 13de eeu uit die streektaal van Kastilië (die gebied rondom Toledo en Madrid).

Inhoud

Uitspraak van Spaans

Die uitspraak en spelling van Spaans is, in vergelyking met dié van baie ander tale, redelik eenvoudig. Die spelling is grotendeels foneties: daar is vir die grootste

Spaans ***español*, *castellano***	
Uitspraak:	[espaˈɲol], [kasteˈʎano]
Gepraat in:	Argentinië Bolivië Brasilië Chili Colombia Costa Rica Dominikaanse Republiek Ecuador Ekwatoriaal-Guinee El Salvador Filippyne Grenada Guatemala Honduras Kuba Marokko Meksiko Nicaragua Panama Paraguay Peru Spanje Uruguay Venezuela Verenigde State Wes-Sahara
Gebied:	Amerikas en Suid-Europa
Totale sprekers:	426 miljoen (moedertaal) 91 miljoen (tweede taal)[1]
Rang:	3
Taalfamilie:	Indo-Europees

deel een eenduidige verhouding tussen geskrewe letters en die uitspraak van klanke.

Reëls en voorbeelde:

Spaans	Uitspraak	voorbeeld
c	voor e of i: soos die Engelse th in Europese Spaans (maar soos s in Latyns-Amerika) oorblywende gevalle: k	cerveza (bier) casa (huis)
ch	soos die "*tj*" klank in Afrikaans in *tjops*	hecho (gemaak, gedaan)
d	stom aan die einde van 'n woord	ciudad (stad)
g	soos die *gh* in *ghoen* of die *g* in *berge* voor i of e as sagte g	ganar (wen) gente (mense), Girona (Gerona)
gu	voor e of i soos *gh* in **ghoen** of die *g* in **berge**	guerra (oorlog)
gü	gw (g soos in garçon, w soos in die Engelse "watch")	desagüe (afwatering)
h	word nie uitgespreek nie	hotel, prohibido (verbode),
hu	w (soos in Washington)	huevo (eier),
i ie	ie je	ilimitado (onbegrens) fiebre (koorts),
j	sagte g	trabajo (werk)
ll (LL)	lj (zj in Argentinië, j in Colombia, Meksiko)	calle (straat)
ñ	nj	mañana (môre)
u	oe	uno (1)
x	in Meksiko: sagte g, of sj (soos in Sjinees)	México
v	b (in die middel van 'n woord sag, amper soos w)	venado (hert)
z	soos die Engelse th (s in Latyns-Amerika)	zapatero (skoenmaker)

Die klemtoon lê op die laaste lettergreep, maar op die een na laaste as die woord op 'n klinker, -n of -s eindig. As hiervan word afgewyk word staan daar 'n aksent op die beklemtoonde klinker (bv. *fármaco* (geneesmiddel), *Córdoba*).

Romaans
Wes-Romaans
Gallo-Iberies
Ibero-Romaans
Wes-Iberies
Spaans

Skrifstelsel: Latynse alfabet

Amptelike status

Amptelike taal in: Verenigde Nasies, Afrika-unie, Europese Unie, Argentinië, Bolivië, Chili, Colombia, Costa Rica, Dominikaanse Republiek, Ecuador, Ekwatoriaal-Guinee, El Salvador, Grenada, Guatemala, Honduras, Kuba, Meksiko, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Puerto Rico, Spanje, Uruguay, Venezuela, Wes-Sahara, Arizona, Florida, Kalifornië, Nieu-Meksiko, Texas

Gereguleer deur: Asociación de Academias de la Lengua Española

Taalkodes

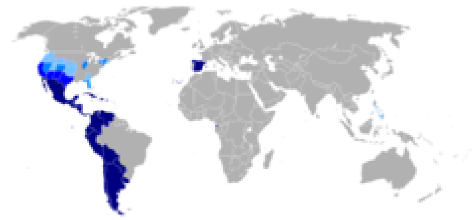
ISO 639-1: es

ISO 639-2: spa

Wie die basisreëls van die Spaanse spelling en uitspraak leer, kan daarom na 'n bietjie oefening enige teks sonder probleme lees. Daar is egter wel verskillende Spaanse dialekte en streektale. Die uitspraak in die omgewing van die Spaanse hoofstad Madrid klink anders as dié in Andalusië, en die Spaans wat in Spanje gepraat word, klink ook anders as hoe dit in Suid- en Sentraal-Amerika gepraat word. Ook binne die Latyns-Amerikaanse lande is daar verskillende streeksvariante.

Katalaans is 'n selfstandige taal, maar verwant aan Spaans.

ISO 639-3:	spa (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=spa)

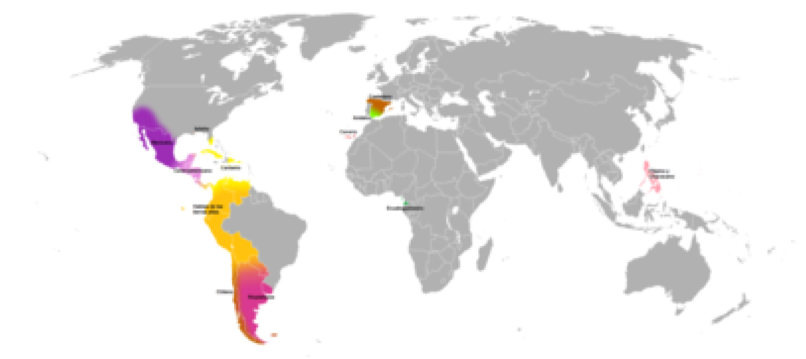

Nota: Hierdie bladsy kan IFA fonetiese simbole in Unicode bevat.

Geografiese verspreiding

Spaans is die enigste amptelike taal op nasionale vlak
Spaans is 'n mede-amptelike taal

Verspreiding van Spaanse dialekte

Lande met 'n merkwaardige aantal Spaanse sprekers	
Alfabetiese volgorde	**Aantal moedertaalsprekers**
1. Amerikaanse Maagde-eilande (3 980)	1. Meksiko (125 000 000)
2. Andorra (40 000)	2. Colombia (45 600 000)
3. Argentinië (41 248 000)	3. Spanje (44 400 000)
4. Aruba (105 000)	4. Argentinië (41 248 000)
5. Australië (150 000)	5. Verenigde State (41 000 000)
6. Belize (130 000)	6. Peru (26 152 265)
7. Bolivië (7 010 000)	7. Venezuela (26 021 000)
8. Bonaire (5 700)	8. Brasilië (19 700 000)
9. Brasilië (19 700 000)	9. Chili (18 000 000)
10. Chili (18 000 000)	10. Kuba (11 285 000)
11. China (250 000)	11. Ecuador (10 946 000)
12. Colombia (47 000 000)	12. Dominikaanse Republiek (8 850 000)
13. Costa Rica (4 220 000)	13. Guatemala (8 163 000)
14. Curaçao (112 450)	14. Honduras (7 267 000)
15. Dominikaanse Republiek (8 850 000)	15. Bolivië (7 010 000)
16. Duitsland (410 000)	16. El Salvador (6 859 000)
17. Ecuador (10 946 000)	17. Nicaragua (5 503 000)
18. Ekwatoriaal-Guinee (447 000)	18. Paraguay (4 737 000)
19. El Salvador (6 859 000)	19. Costa Rica (4 220 000)
20. Filippyne (2 900 000)	20. Puerto Rico (4 017 000)
21. Finland (17 200)	21. Uruguay (3 442 000)
22. Frankryk (2 100 000)	22. Panama (3 108 000)
23. Frans-Guyana (13 000)	23. Filippyne (2 900 000)
24. Guatemala (8 163 000)	24. Frankryk (2 100 000)
25. Guyana (198 000)	25. Portugal (1 750 000)
26. Haïti (1 650 000)	26. Haïti (1 650 000)
27. Honduras (7 267 000)	27. Rusland (1 200 000)
28. Israel (160 000)	28. Marokko (960 706)
29. Italië (455 000)	29. Verenigde Koninkryk (900 000)
30. Japan (500 000)	30. Japan (500 000)
31. Kanada (272 000)	31. Italië (455 000)
32. Koeweit (1 700)	32. Ekwatoriaal-Guinee (447 000)
33. Kuba (11 285 000)	33. Duitsland (410 000)
34. Libanon (2 300)	34. Wes-Sahara (341 000)
35. Marokko (960 706)	35. Kanada (272 000)
36. Meksiko (125 000 000)	36. China (250 000)
37. Nederland (17 600)	37. Guyana (198 000)
38. Nicaragua (5 503 000)	38. Switserland (172 000)
39. Nieu-Seeland (26 100)	39. Israel (160 000)
40. Oostenryk (1 970)	40. Australië (150 000)
41. Panama (3 108 000)	41. Belize (130 000)
42. Paraguay (4 737 000)	42. Curaçao (112 450)
43. Peru (26 152 265)	43. Aruba (105 000)
44. Portugal (1 750 000)	44. Suid-Korea (90 000)
45. Puerto Rico (4 017 000)	45. Andorra (40 000)
46. Roemenië (7 000)	46. Swede (39 700)
47. Rusland (1 200 000)	47. Trinidad en Tobago (32 200)
48. Spanje (44 400 000)	48. Turkye (29 500)
	49. Nieu-Seeland (26 100)

Gebruik van die terme *español* of *castellano* volgens Spaanstalige lande

49. Suid-Korea (90 000)
50. Swede (39 700)
51. Switserland (172 000)
52. Trinidad en Tobago (32 200)
53. Turkye (29 500)
54. Uruguay (3 442 000)
55. Verenigde Koninkryk (900 000)
56. Verenigde State (41 000 000)
57. Venezuela (26 021 000)
58. Wes-Sahara (341 000)

50. Nederland (17 600)
51. Finland (17 200)
52. Frans-Guyana (13 000)
53. Roemenië (7 000)
54. Bonaire (5 700)
55. Amerikaanse Maagde-eilande (3 980)
56. Libanon (2 300)
57. Oostenryk (1 970)
58. Koeweit (1 700)

'n Vergelyking tussen Spaans en ander Romaanse tale

Latyn	Spaans	Portugees	Katalaans	Italiaans	Frans	Betekenis en aantekeninge
nos	*nos**otros***	*nós*	*nos**altres***	*noi*	*nous* (*nous **autres*** in Kanadese Frans)	ons ("ander" mense)
germānum, *frater*	*hermano*	*irmão*	*germà*	*fratello*	*frère*	broer
dies Martis (Klassieke Latyn)	*martes*	*terça-feira* (Kerklatyn *tertia feria*)	*dimarts*	*martedì*	*mardi*	Dinsdag
cantiōnem	*canción*	*canção*	*cançó*	*canzone*	*chanson*	lied
magis or *plus*	*más* (selde: *plus*)	*mais* (in die argaïese taal ook *chus*)	*més*	*più*	*plus*	meer (Romaans *mai*)
manūm sinistram	*mano izquierda*	*mão esquerda* (verouderd ook *sẽestra*)	*mà esquerra*	*mano sinistra*	*main gauche*	linkerhand (Baskies: *esku ezkerra*)
nullam rem natam (letterlik "geen gebore ding nie")	*nada*	*nada* (verouderd ook *rem*)	*res*	*niente*	*rien*	niks

Verwysings

1. "Ethnologue: Languages of the World, Seventeenth edition, Spanish" (http://www.ethnologue.com/language/spa) (in Engels). Ethnologue. Geargiveer (https://web.archive.org/web/20200524162435/https://www.ethnologue.com/language/spa) vanaf die oorspronklike op 24 Mei 2020. Besoek op 2 Maart 2016.

Eksterne skakels

- Wikimedia Commons het meer media in die kategorie Spaans.
- Wikiwoordeboek het 'n inskrywing vir Spaans.
- (es) *Real Academia Española* (http://www.rae.es/)

Italiese tale	
Italiese groep	Oskies | Umbries | Faliskies | Latyn
Romaanse tale	
Iberoromaans	Aragonees | Asturies | Galicies | Katalaans | Ladino | Leonees | Portugees | Spaans
Galloromaans	**Langues d'oil:** Frans | Gallo | Lorreins | Normandies (Auregnais | Guernésiais | Jèrriais | Sercquiais) Pikardies | Champenois | Waals | Anglo-Normandies **Oksitaans:** Aranees | Auvergnat | Gaskons | Languedokies | Limousin | Provensaals Frankoprovensaals
Galloitalies	Lombardies | Monegaskies | Piëmontees | Venesiaans
Retoromaans	Romansch | Ladinies | Friulaans
Italoromaans	Dalmaties | Italiaans | Napolitaans
Suid-Romaans	Korsikaans | Sardies (Campidanies, Galluraans, Logudories, Sassaries) | Sisiliaans
Balkanromaans	Aroemeens | Istro-Roemaans | Meglenoroemaans | Roemeens
Romaanse Kunstale	Interlingua | Interlingue | Lingua Franca Nova

Normdata	GND: 4077640-2 (https://d-nb.info/gnd/4077640-2) · NDL: 00571703 (https://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00571703)